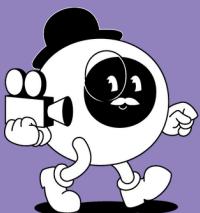

BILTEN 1. KONFERENCIJE O FILMSKOJ PISMENOSTI

ZAGREB, TRAVANJ 2025.

FILMSKA
PISMENOST

Hrvatski
audiovizualni
centar
Croatian Audiovisual Centre

IMPRESSUM

BILTEN 1. KONFERENCIJE O FILMSKOJ PISMENOSTI

Izdavač: Hrvatski audiovizualni centar, Odjel za filmsku pismenost i razvoj publike

Godina izdanja: 2025.

Za izdavača: Christopher Peter Marcich, ravnatelj

Urednica: Ingrid Padjen Đurić, voditeljica Odjela za filmsku pismenost i razvoj publike

Lektura: dr.sc. Ana Đordić

Fotografije: Dražen Kokorić, Jurica Galoić

Grafička obrada i prijelom: Ana Juričić / ZIA produkcija d.o.o.

SADRŽAJ

03

RIJEČ RAVNATELJA

04

RIJEČ VODITELJICE ODJELA
ZA FILMSKU PISMENOST I
RAZVOJ PUBLIKE

05

PROGRAM

06

RIJEČ DRŽAVNOG TAJNIKA
MINISTARSTVA KULTURE I
MEDIJA

08

ISTRAŽIVANJE O FILMSKOJ
PISMENOSTI

16

KURIKULUM ZA FILMSKU
PISMENOST

21

PRIMJERI DOBRE PRAKSE

28

PANEL - RASPRAVA

RIJEČ RAVNATELJA

Cilj je HAVC-a svojim aktivnostima doprinijeti povezivanju civilnog društva i obrazovnog sustava te time pridonijeti odgoju informiranih mladih i povećanju publike za film. To je naša misija – suština programa filmske pismenosti kojemu je posvećena i ova konferencija. U današnjem svijetu najveći dio informacija djeci i mladima dolazi putem audiovizualnih sadržaja. Više vremena provode gledajući nego čitajući. Gledaju filmove, serije, videosadržaje na YouTubeu i društvenim mrežama, a na tim mrežama, poput TikToka, i sami stvaraju sadržaj.

Europska unija prepoznala je važnost medijske pismenosti kao alata za prepoznavanje lažnih vijesti i umjetno generiranih slika. Temelj takve pismenosti razumijevanje je stvaranja i gledanja audiovizualnog sadržaja – upravo onih vještina koje se razvijaju filmskim, odnosno audiovizualnim opismenjavanjem.

Organizacije civilnog društva danas imaju ključnu ulogu: svojim radionicama, festivalima i edukacijama rade na promicanju i razvoju kritičkih, kreativnih i praktičnih vještina vezanih uz audiovizualnu kulturu.

Važan doprinos tome daje i Hrvatski filmski savez svojim programima i radom kinoklubova s mladima. Ne smijemo zaboraviti ni školske filmske družine koje postoje zahvaljujući entuzijazmu nastavnika, a koji vrlo često rade s djecom u svoje slobodno vrijeme, dodatno se educiraju, pa čak i financiraju rad vlastitim sredstvima – jer žele to raditi. To su odani ljudi.

Rad Kinomreže posebno potičemo kako bismo ojačali njihove kapacitete i zahvalni smo na njihovu partnerstvu. Želim istaknutii zajedničke programe koje provodimo – poput *Dana filmske pismenosti u kinu* te najinovativnijeg programa *Kino, igra, film* koji spaja videoigre, kino i obrazovanje.

Što se tiče obrazovnog sustava, HAVC sufinancira obrazovne programe za nastavnike te je izradio kurikulum za sve razine obrazovanja koji je dostupan na našoj mrežnoj stranici, a nastavnici ga mogu preuzeti i uključiti u svoj nastavni plan. Filmska umjetnost važan je dio nacionalne kulture i treba biti sastavnim dijelom školskog kurikuluma. Osim toga, film može biti interdisciplinarni predmet, zanimljiv učenicima svih dobnih skupina.

Stoga je odgovorno i nužno osnažiti djecu i mlade da stvaraju i gledaju – sa znanjem. A to bez edukacije, bez filmske pismenosti, nije moguće.

Christopher Peter Marcich

RAVNATELJ HRVATSKOG
AUDIOVIZUALNOG CENTRA

RIJEČ VIŠE SAVJETNICE

Najvažnija stvar koju želimo da ponesete s ove konferencije jest to da film nije samo medij već da je, prije svega, umjetnost, a ono što HAVC čini jest podsjećanje na to da je filmska pismenost sposobnost razumijevanja, gledanja, analize i interpretacije filma kao umjetnosti. Ono što želimo jest oživotvoriti te pokretne slike u našem školskom obrazovnom sustavu.

Naš cilj kao koordinatora jest povezati i umrežiti dva sektora u društvu – školski sustav i civilni sektor. Nakon izrade strateških dokumenata, proveli smo i istraživanje na nacionalnoj razini koje nam je pokazalo što je već dobro uhodano, a što treba dodatno potaknuti.

Pitali smo obrazovni kadar i djecu svih uzrasta o njihovoj izloženosti filmskim sadržajima, koliko vremena provode gledajući filmove i serije te jesu li zainteresirani za učenje o filmu.

Istraživanje je pokazalo veliku potrebu za potporom školskom sustavu pa je HAVC, uz ekspertnu skupinu, izradio prijedlog kurikuluma za sve obrazovne razine: od vrtića do fakulteta. Cilj nam je da se ljudi osjećaju dovoljno osnaženi da mogu u svojim obrazovnim institucijama poučavati film, baš kao što je to nekada bilo.

Također, imamo mrežnu stranicu koja je već dvije godine u upotrebi i koja se trajno nadopunjava. Na njoj su dostupni primarni alati za rad u učionici, besplatne platforme s filmovima, metodičke pripreme, priručnici te snimke dobrih praksi.

Jedan je od naših projekata *Malu školu filmske pismenosti* koja obuhvaća sve izvan kina kao što su škole, knjižnice i pučka otvorena učilišta. Ovaj projekt obuhvaća tisuće djece širom Hrvatske, osobito u manjim mjestima gdje nema kina, a za to koristimo alternative poput knjižnica.

Dane filmske pismenosti u kinu radimo u suradnji s Kinomrežom. Obuhvaćaju radionice i analize filmova, a naši filmski edukatori znaju koliko je važna kvalitetna filmska analiza za razvoj kritičkog mišljenja djece i odraslih.

Uveden je i projekt *Kino, igra, film* koji spaja filmsku pismenost i videoigre. Djeca se upoznaju s hrvatskim videoigramama, igraju ih, razgovaraju s autorima, a nakon toga slijede projekcija i analiza filma koji je povezan s igrom.

Planiramo i osnivanje Nacionalnog povjerenstva za filmsku pismenost koje bi nam pomoglo u implementaciji strateških dokumenata i kurikuluma te u povezivanju ključnih aktera iz raznih ministarstava.

Naša je misija razvijati hrvatsku publiku iz koje će jednog dana poteći kulturni i filmski radnici, ali – prije svega – aktivni građani Hrvatske. Svim ovim projektima želimo učiniti naše društvo pametnijim, kritičnijim i kreativnijim.

S obzirom na sve što smo dosad postigli, želimo još bolje i sustavnije uvesti filmsku umjetnost u obrazovni sustav kako bismo našu filmsku industriju promovirali i razvijali.

Ingrid Padjen Duric

VODITELJICA ODJELA ZA FILMSKU
PISMENOST I RAZVOJ PUBLIKE

PROGRAM

1. Konferencija o filmskoj pismenosti

14. travnja 2025. godine, 10 - 13 sati, Kaptol Boutique Cinema

10.00 – 10.15 h

Pozdravni govor

- Krešimir Partl, državni tajnik u Ministarstvu kulture i medija
- Christopher Peter Marcich, ravnatelj HAVC-a

10.15 – 10.30 h

Predstavljanje rada Filmske pismenosti pri HAVC-u

- Ingrid Padjen Đurić, voditeljica Odjela za filmsku pismenost i razvoj publike

10.30 – 10.45 h

Predstavljanje rezultata istraživanja o filmskoj pismenosti

- Višnja Štimac, agencija Hendal

10.45 – 10.55 h

Predstavljanje Kurikuluma

- izv. prof. dr. sc. Jelena Modrić, Akademija dramske umjetnosti, članica Ekspertne skupine za izradu Kurikuluma

10.55 – 12.15 h

Predstavljanje primjera dobrih praksi

- Marija Georgiev, Djeca susreću umjetnost: *O filmu u bolnici za djecu*
- Boris Bakal, Bacači sjenki: *O umirovljenicima i interdisciplinarnosti*
- Marina Zlatarić, profesorica savjetnica: *O školskim filmskim družinama*
- Sanja Zanki Pejić, Hrvatski filmski savez: *O obrazovnim filmskim programima*
- Maja Ogrizović, Filmaktiv: *O inkviziji filmskih sadržaja u društvu*

12.15 – 13.00 h

Panel-rasprava: Razvoj filmske pismenosti u Hrvatskoj

- Vjera Matković, Ministarstvo kulture i medija, načelnica Sektora za audiovizualne djelatnosti i poticanje poduzetništva u kulturnim i kreativnim industrijama
- Jasminka Bijelić Ljubić, prof., filmski pedagog, voditeljica Škole animiranog filma „Čakovec“
- dr. sc. Ana Đordić, profesorica u XIII. gimnaziji u Zagrebu, predsjednica Hrvatskog filmskog saveza
- red. prof. dr.sc. Nikica Gilić, filmolog, Filozofski fakultet u Zagrebu
- Katja Mušćet, maturantica XVI. gimnazije u Zagrebu
- Ingrid Padjen Đurić, voditeljica Odjela za filmsku pismenost i razvoj publike, HAVC

RIJEČ DRŽAVNOG TAJNIKA U MINISTARSTVA KULTURE I MEDIJA

Na ovoj se konferenciji bavimo pitanjem kako pristupiti djeci i kako potaknuti buduće generacije da uživaju u filmu – prije svega – u hrvatskom filmu. Mislim da pristup mora biti drugačiji od onoga što smo dosad radili jer sve se mijenja: mijenja se svijet, mijenja se tehnologija, mijenja se način konzumacije i distribucije sadržaja.

Uspoređivati nešto danas s vremenom od prije pet, a kamoli dvadeset godina potpuno je besmisленo. Tradicionalne metode približavanja mlađim generacijama jednostavno više ne funkcioniraju. Moramo do njih doprijeti putem njihovih platformi i kanala. Njihova sposobnost koncentracije i pažnje smanjuje se – svi su usmjereni na pametne telefone, na TikTok, gdje se pažnja zadržava svega tri sekunde.

U takvoj konkurenциji vrlo je teško plasirati i progurati neki sadržaj – osobito ako nije komercijalan, već mu je cilj edukacija, promicanje kulture i umjetnosti ili naprosto činiti mlade ljudе boljima. Jer film nije samo zabava – film ima moć mijenjati ljude i zato je ova konferencija jako bitna.

Zašto? Zato što je najvažnija stvar sutrašnjice razvoj kritičkog mišljenja kod budućih generacija. Ne mišljenja koje smo mi nametnuli ni onoga što želimo da buduće generacije misle, nego im jednostavno dati alat da stvore vlastito mišljenje.

Danas vas, kada na internetu pretražujete neki pojam, algoritmi stalno vode u tom smjeru. Teško vam dopuštaju da se vratite nazad. Isto se događa i na streaming-platformama, gdje vam se stalno predlažu sadržaji temeljem onoga što ste gledali u prvih 15 – 20 dana.

Zato je bitno stvoriti raznolikost u sadržaju. To je nešto što HAVC već godinama čini, a pritom je važan i sektor videoigara. Iako ponekad nismo zadovoljni time što djeca previše igraju videoigre, to je nezaustavljivo i neće se promijeniti. Nećemo ih od toga odvojiti.

Ono što HAVC radi posljednjih godinu dana jest stvaranje alternativnog sadržaja, nešto slično onome što je Europa napravila u filmskoj industriji. Europa je podržala autorsku kinematografiju, gdje nije nužno da film zaradi mnogo novca, već je važno da nosi poruku i da ima utjecaj na svijet.

Volio bih da bude uključeno što više ljudi koji rade u Ministarstvu znanosti, kao i onih koji rade u odgojno-obrazovnom sustavu, jer mislim da medijska i filmska pismenost moraju zauzimati centralno mjesto u budućnosti.

Velike pohvale Chrisu, Maji, Ingrid i cijeloj ekipi HAVC-a – ne samo na onome što su danas organizirali nego i na svemu što rade posljednjih pet, šest godina. Mislim da je ostvaren velik napredak u cijeloj industriji. To vam možda nitko neće reći otvoreno, nitko vam neće zahvaliti pa, evo, ja vam kažem: hvala!

DRŽAVNI TAJNIK MINISTARSTVA
KULTURE I MEDIJA

ISTRAŽIVANJE O FILMSKOJ PISMENOSTI

Hrvatski audiovizualni centar i agencija Hendal

Nacionalno istraživanje o filmskoj pismenosti podrazumijeva ispitivanje učeničke populacije i odgojno-obrazovnih djelatnika o filmskoj umjetnosti s krajnjim ciljem uvođenja edukacije iz područja filmske pismenosti u odgojno-obrazovni sustav na svim razinama i, poslijedno, s ciljem razvoja publike i hrvatske kinematografije te jačanja sustava promocije i filmske pismenosti s naglaskom na hrvatska AV djela. Krajnji cilj istraživanja bio je ispitati mišljenja i stavove učenika, učitelja, profesora, ravnatelja i odgajatelja o filmskoj pismenosti u Hrvatskoj s ciljem razvoja i dopunjavanja kurikuluma filmskom umjetnošću kako bi učenici razvili što bolje kompetencije i mogli djelovati u medijskom svijetu te razvijati kritičko mišljenje, što smatramo neophodnom vještinom današnjice.

Višnja Štimac, agencija Hendal

Istraživanje je provedeno u dvjema fazama, metodom osobnih dubinskih intervjuja s učiteljima, profesorima, ravnateljima i odgajateljima te metodom osobnog intervjuja licem u lice u kućanstvima ispitanika, s učenicima osnovnih i srednjih škola, uz obvezno korištenje računalno potpomognutog osobnog intervjuiranja (*Computer Assisted Personal Interviewing - CAPI*).

Mjerni instrumenti – vodiči za dubinske intervjuje – sastojali su se od otvorenih pitanja i bili su prilagođeni učiteljima, profesorima i ravnateljima. Mjerni instrumenti – upitnici za populaciju učenika – sastojali su se od pitanja otvorena i zatvorena tipa te su bili prilagođeni pojedinoj dobi učenika. U provedbi istraživanja poštovane su odredbe Etičkog kodeksa istraživanja s djecom. Provedba istraživanja odvijala se u skladu s normom ISO 20252:2019 i ESOMAR-ovim međunarodnim kodeksom za marketinška i društvena istraživanja.

Prvi dio prikupljanja podataka o stavovima i iskustvima učitelja, profesora, ravnatelja i odgajatelja proveden je neposredno nakon početka školske godine – od 6. rujna do 4. listopada 2024. godine.

Tablica 1 - Prikaz strukture uzorka dubinskih intervjuja (broj sudionika u iz pojedine regije i veličine naselja)

Regija		Veličina naselja				Ukupno
		Veliki grad	Srednji grad	Manji grad	Ruralno	
Regija	Zagreb	3				3
	Sjeverna Hrvatska		1	2		
	Slavonija		1		2	3
	Lika, Kordun, Banija			1		1
	Istra i Primorje	1	2			3
	Dalmacija	1	1			2
Ukupno		5	5	3	2	15

Drugi dio prikupljanja podataka o iskustvu i stavovima učenika proveden je od 30. listopada do 27. studenog 2024. godine.

Ciljana skupina ispitanika jesu osnovnoškolske i srednjoškolske populacije te ravnatelji i odgajatelji predškolskih, osnovnoškolskih i srednjoškolskih ustanova na cijelom području Republike Hrvatske.

Prva faza istraživanja provedena je na uzorku od 15 stručnjaka, i to onih zaposlenih u vrtiću (2 ravnatelja i 2 odgajatelja), u osnovnoj školi (2 ravnatelja, 2 učitelja razredne nastave, 3 nastavnika predmetne nastave) te u srednjoj školi (2 ravnatelja i 2 profesora). Otpriklike polovica sudionika sudjeluje ili ima u školi filmske skupine, a polovica ne.

U tablici 1 navedena je regionalna struktura uzorka.

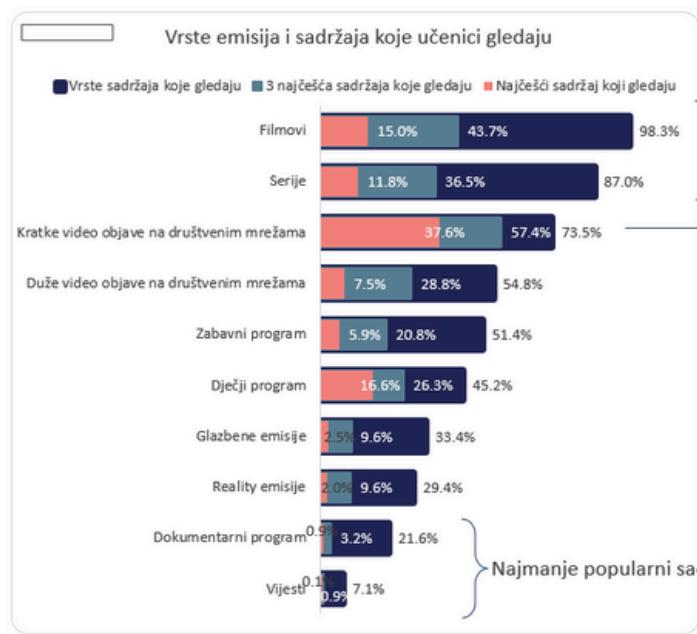
Tablica 2 - Prikaz strukture uzorka (prikaz strukture uzorka učenika)

	n	%
Regija	Zagreb	225
	Sjeverna Hrvatska	125
	Slavonija	140
	Lika, Kordun, Banija	56
	Istra, Hr. Primorje, Gorski Kotar	85
	Dalmacija	169
Veličina naselja	Do 2.000	305
	2.001-10.000	136
	10.001-100.000	160
	Više od 100.000	199
Spol	Muški	412
	Ženski	388
Dobna skupina	7-10 godina	267
	11-14 godina	277
	15-17 godina	256
Škola	Učenici osnovne škole	536
	Učenici srednje škole	264
Razred	Osnovna škola, 1. razred	75
	Osnovna škola, 2. razred	73
	Osnovna škola, 3. razred	64
	Osnovna škola, 4. razred	52
	Osnovna škola, 5. razred	69
	Osnovna škola, 6. razred	52
	Osnovna škola, 7. razred	80
	Osnovna škola, 8. razred	70
	Srednja škola, 1. razred	83
	Srednja škola, 2. razred	84
	Srednja škola, 3. razred	81
	Srednja škola, 4. razred	16
Total		800
		100,0

Druga faza istraživanja osnovnoškolske i srednjoškolske populacije u Hrvatskoj provedena je na reprezentativnom uzorku od 800 ispitanika, učenika osnovnih i srednjih škola, u dobi od navršenih 7 do navršenih 17 godina. Uzorak osnovnoškolske i srednjoškolske populacije bio je slučajan, stratificiran i nacionalno reprezentativan za navedenu populaciju (poduzorak osnovnoškolske i srednjoškolske djece) prema regiji, veličini naselja, dobi i spolu učenika.

Filmovi imaju najširi doseg, no kratke objave na društvenim mrežama najčešći su sadržaj koji gleda najviše djece.

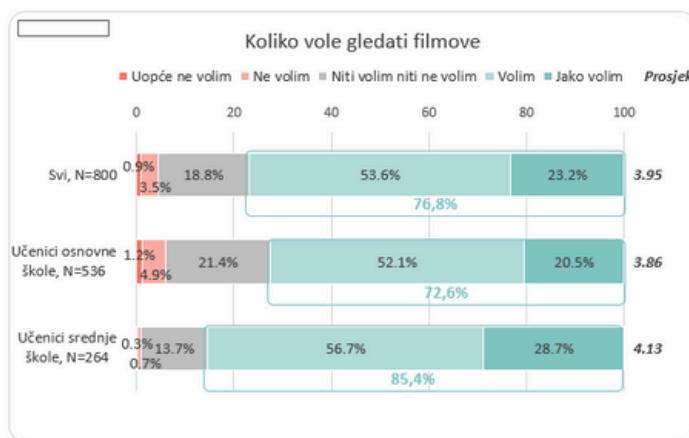
Najpopularniji sadržaji
Najčešće konzumirani sadržaji među učenicima:
kratke video objave na društvenim mrežama

•
Dio i kreira sadržaje - otprilike svaki deseti učenik osnovne škole i svaki peti učenik srednje škole snima kratke filmove za objavljivanje na digitalnim platformama

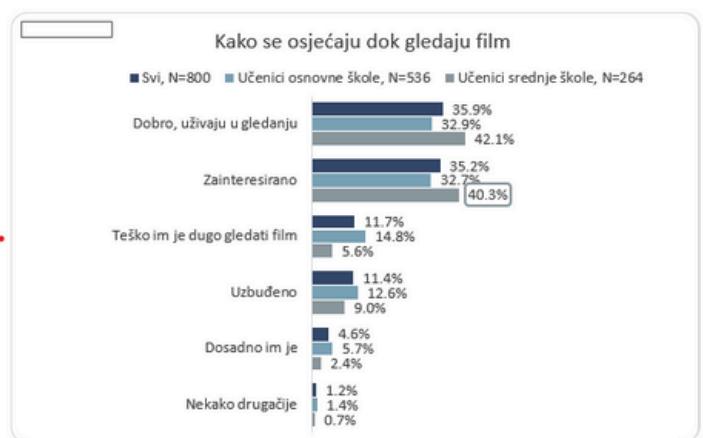
Baza: Svi ispitanici, N=800

Hrvatski audiovizualni centar: Istraživanje o filmskoj pismenosti

Većina učenika voli gledati filmove i pri tome se osjećaju pozitivno - uživaju i zainteresirani su za sadržaj.

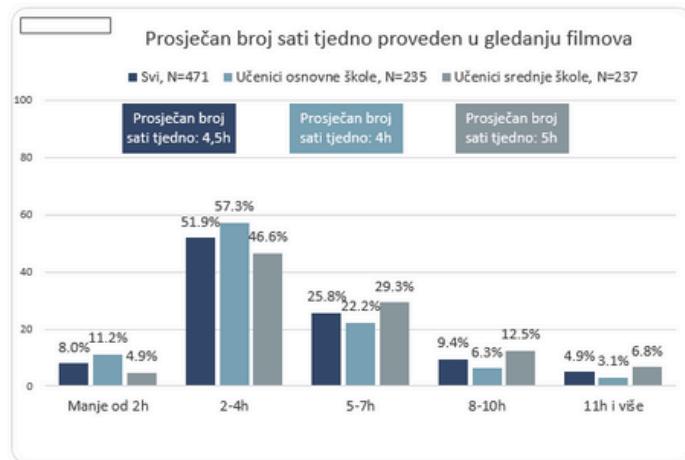
•
Srednjoškolci više vole gledati filmove od osnovnoškolaca

P6. Koliko voliš gledati filmove? P5. Kako se najčešće osjećaš dok gledaš filmove? Baza: Svi ispitanici, N=800

Hrvatski audiovizualni centar: Istraživanje o filmskoj pismenosti

Više od polovice učenika gleda filmove jednom do tri puta tjedno.

Prepoznavanje primjerenosti filma

za uzrast:

- 47,6% prema sadržaju
- 32,2% prema oznaci dobi
- 5,7% roditeljska procjena
- 13,6% ne prepoznaju ili im nije bitno

Konzumacija filmova primjerenih uzrastu:

- 46,7% samo primjerene dobi
- 41,9% gledaju sve, neovisno o primjerenosti
- 11,4% ne znaju kakve filmove gledaju

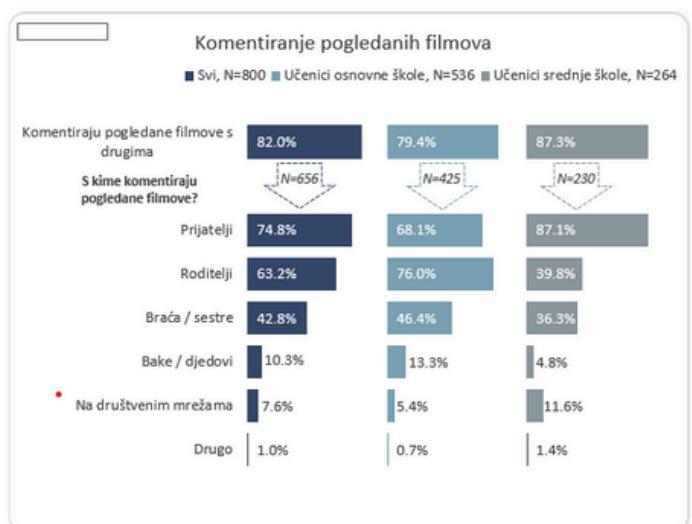
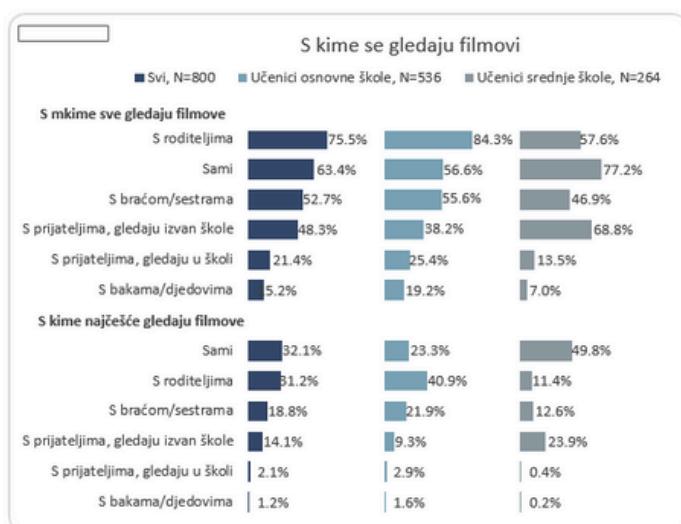
61,1% uz znanje
roditelja
38,9% bez znanja
roditelja

- Gledanje neprimjerenih filmova raste već u višim razredima osnovne škole.

Baza: svi ispitanici, N=800; ispitanici koji pohađaju više razrede osnovne ili srednju školu koji gledaju filmove barem 2-3 puta mjesечно, N=471

Hrvatski audiovizualni centar: Istraživanje o filmskoj pismenosti

Filmovi se gledaju samostalno ili s roditeljima, a komentiraju s roditeljima ili s prijateljima.

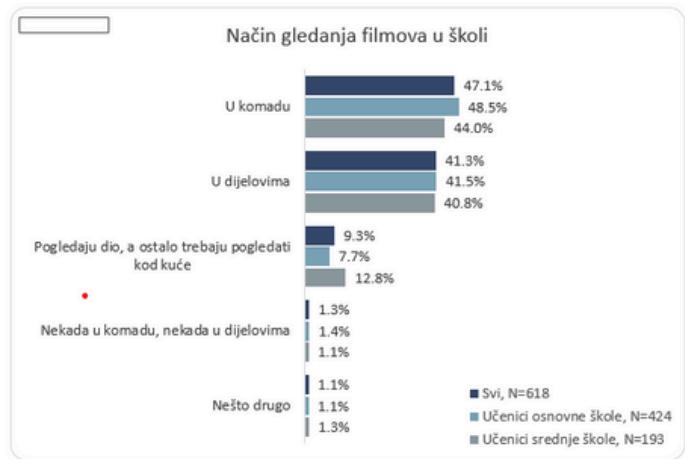
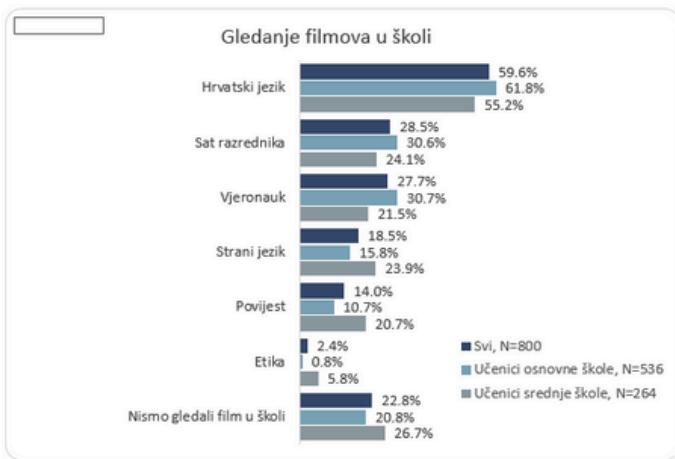
- 54% svih učenika nema organizirane obiteljske filmske večeri (61,4% srednjoškolaca i 51,1% osnovnoškolaca).

Baza: Svi ispitanici, N=800

Hrvatski audiovizualni centar: Istraživanje o filmskoj pismenosti

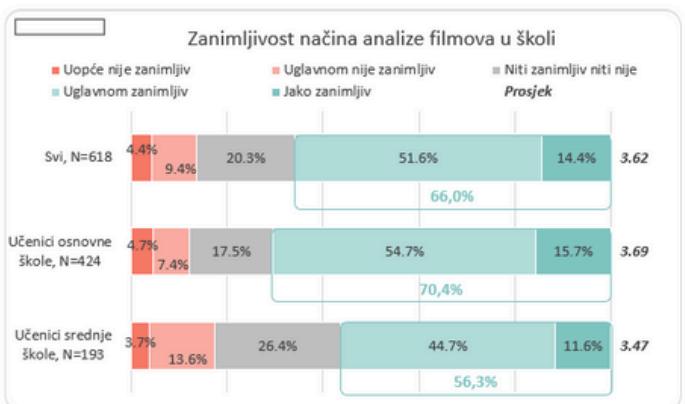
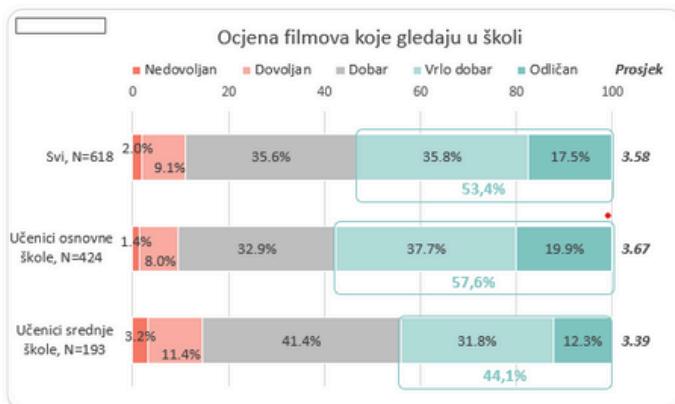
Svaki peti učenik ne gleda filmove u školi, ostali ih većinom gledaju na satovima hrvatskog jezika.

Baza: Svi ispitanici, N=800; ispitanici koji gledaju filmove u školi, N=618

Hrvatski audiovizualni centar: Istraživanje o filmskoj pismenosti

Filmove koji se gledaju u školi ocjenjuju se ocjenom "vrlo dobar", a način analize filmova u školi učenici ocjenjuju zanimljivim .

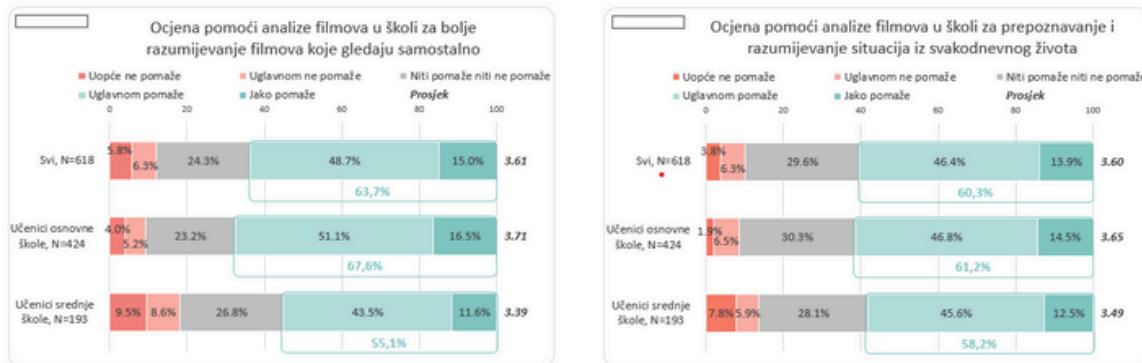

➤ obično se analiziraju poruka, tema, likovi i sadržaj

Baza: Ispitanici koji gledaju filmove u školi, N=618

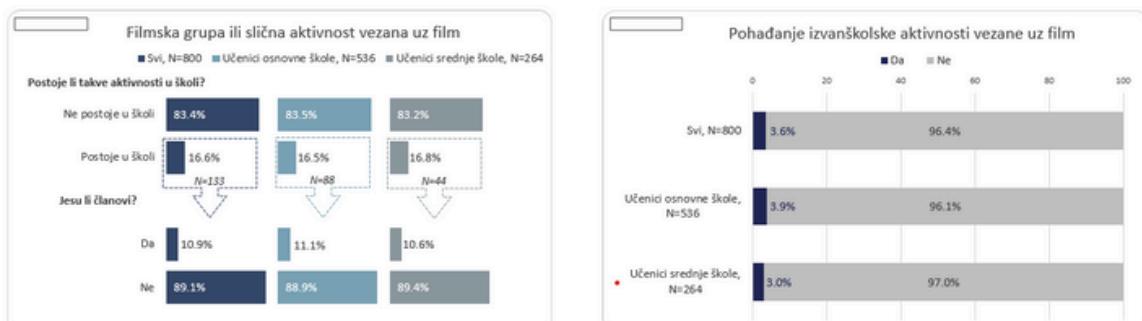
Hrvatski audiovizualni centar: Istraživanje o filmskoj pismenosti

Većina učenika smatra da im analiza filmova u školi pomaže kod razumijevanja filmova općenito, kao i da im to pomaže da razumiju situacije iz svakodnevnog života.

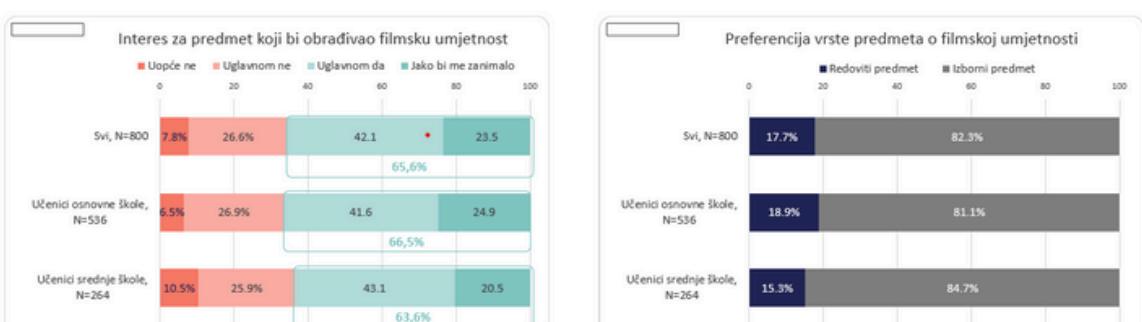
P50. Smatraš li da ti način na koji analizirate filmove u školi pomaže bolje razumjeti filmove koje gledaš samostalno? P51. Koliko ti dobra analiza filma pomaže da prepoznaš i razumiješ situacije iz svog svakodnevnog života?
Baza: ispitanici koji gledaju filmove u školi, N=618

U školama uglavnom ne postoje filmske grupe niti ih učenici pohađaju izvan škola.

P58. Postoji li u twojoj školi filmska grupa ili slična aktivnost vezana uz film? P59. Jesi li član takve grupe? P60. Pohađaš li neku izvanškolsku aktivnost vezanu za film?
Baza: Svi ispitanici, N=800

Većina učenika iskazuje interes za predmet o filmskoj umjetnosti, i preferiraju ga kao izborni predmet.

P61. Bi li te zanimalo imati predmet u nastavi, kao što imaš likovnu ili glazbenu umjetnost, koji bi obrađivao filmsku umjetnost tako da gledate filmove, a onda ih analizirate? P62. Bi li takav predmet želio/ željela imati kao redoviti ili kao izborni predmet? Baza: Svi ispitanici, N=800

Ministarstvo obrazovanja, znanosti i tehnologije i filmskih komunikacija

REZULTATI ISTRAŽIVANJA: OBRAZOVNI STRUČNJACI

- Istraživanje s ravnateljima i nastavnicima (odgojiteljima, učiteljima, nastavnicima i profesorima) upozorilo je na važnost razvoja filmske pismenosti među djecom te na to da je ona trenutačno relativno slabo razvijena. Roditelji se ne bave filmskim opismenjavanjem, a u vrtićima i školama veliko je opterećenje satnice raznim sadržajima te ne ostaje mnogo vremena za filmsku pismenost. Uz to, nastavnici ni sami ne raspolažu znanjem o tome i sve je prepusteno njihovu osobnom interesu i vještini u obradi te teme u nastavi.
- Obrazovni stručnjaci ocjenjuju da je nužno uključiti filmsku pismenost u nastavu te da je osnovna škola najbolji izbor za to. Sustavno obrazovanje u pogledu filmske pismenosti svoj bi djeci omogućilo usvajanje alata za pravilno korištenje audiovizualnih sadržaja.
- Glavni razlozi za sustavan razvoj filmske pismenosti:
 1. velika zainteresiranost djece za takve sadržaje
 2. velika i svakodnevna izloženost različitim medijskim i filmskim sadržajima
 3. djeca su samo konzumenti, ne zauzimaju kritički stav niti aktivno razmišljaju o sadržaju koji gledaju
- Uključivanje filmske pismenosti u osnovno obrazovanje omogućit će između ostalog:
 1. razvoj koncentracije koja je smanjena sve većom usmjerenosću djece na kratke, brze i dinamične sadržaje;
 2. razvoj vještina izražavanja i komunikacije koje su umanjene sve većim provođenjem vremena uz mobitel i komunikacijom koja se odvija *online*;
 3. formiranje i izražavanje vlastitih stavova o svijetu oko sebe, što se sve slabije razvija zbog promjena u digitalizaciji i povećanoj dostupnosti svih sadržaja zbog čega su djeca postala samo pasivni konzumenti;
 4. razvoj vještine kritičkog razmišljanja, što će omogućiti prepoznavanje nekorisnih ili zavaravajućih sadržaja; razvoj sposobnosti kritičkog razmišljanja o filmskom sadržaju znači i primjenu sposobnosti kritičkog mišljenja i u drugim školskim predmetima, kao i u drugim sferama života;
 5. razvoj kritičkog mišljenja cilj je mnogih obrazovnih aktivnosti, no ono i dalje nije znatnije razvijeno;
 6. razvojem filmske pismenosti razvija se širok raspon vještina koje omogućuju bolju pripremljenost i bolje snalaženje djece u društvu.

REZULTATI ISTRAŽIVANJA: UČENICI

- Rezultati istraživanja sa školskom djecom u dobi 7 do 17 godina pokazuju da učenici vole gledati filmove, oni ih zanimaju i uživaju u tome.
- Učenici provedu oko 4,5 sati tjedno u gledanju filmova. Najviše gledaju komedije i akcijske filmove te animirane filmove i filmove za djecu.
- Osnovnoškolci se i dalje najviše drže televizijskog programa, dok se srednjoškolci uz televizijski program okreću i streaming-servisima uz plaćanje.
- Većina učenika gleda i komentira filmove s članovima obitelji te prijateljima i dogovara se s njima oko odabira filmove za gledanje, pri čemu se srednjoškolci više oslanjaju na prijatelje i internet.
- Filmove koje gledaju u školi ocjenjuju ocjenom 4 (vrlo dobar).
- Analize filmova u školi ocjenjuju zanimljivima, smatraju da ih to dobro priprema za razumijevanje i onih filmova koje gledaju samostalno te za razumijevanje situacija iz svakodnevnog života. S druge strane, prilično malen udio učenika navodi da na nastavi analiziraju i filmska izražajna sredstva i relativno slabo znaju navesti filmske rodove ili žanrove bez podsjećanja.
- Većina ih nema filmske skupine u školi, no dvije trećine učenika izjavljuju da bi ih zanimalo imati predmet o filmskoj umjetnosti, uglavnom kao izborni predmet.

ZAKLJUČAK

Rezultati obaju dijelova istraživanja upozoravaju na manjkavosti u filmskom obrazovanju osnovnoškolaca i srednjoškolaca te na potrebu da se razumijevanje i snalaženje u filmskim i videosadržajima ne prepušta slučaju.

Izraženi su interes i želja za većom zastupljenosću filmske umjetnosti u školama, i od obrazovnih stručnjaka i od školske djece. I jedni i drugi uočavaju koristi od uključivanja takvih sadržaja.

Postoje različite preferencije oko oblika i načina uključivanja takvih sadržaja u škole, no uključivanje filmske pismenosti u bilo kakvu obliku predstavlja pozitivan pomak i donijet će pozitivne učinke na razvoj učeničkih vještina izražavanja, sposobnosti kritičkog razmišljanja te veće zainteresiranosti.

KURIKULUM ZA FILMSKU PISMENOST

Radna skupina

- dr. sc. Nikica Gilić, Filozofski fakultet u Zagrebu
- dr. sc. Marina Gabelica, Učiteljski fakultet u Zagrebu
- Dubravka Kalinić Lebinec, mag. prim. edu., II. osnovna škola, Varaždin
- Marina Zlatarić, profesorica savjetnica, Osnovna škola Bartola Kašića, Zagreb
- dr. sc. Ana Đordić, prof., XIII. gimnazija Zagreb, Hrvatski filmski savez
- dr. sc. Jelena Modrić, Akademija dramske umjetnosti
- dr. sc. Dejan Durić, Filozofski fakultet u Rijeci
- dr. sc. Krunoslav Lučić, Filozofski fakultet u Zagrebu

Novi nastavni predmet: Film

- 35 nastavnih sati godišnje (jedanput tjedno)
- obvezni novi predmet (osnovna škola) ili fakultativni predmet (srednja škola)
- *Kurikulum za nastavni predmet Hrvatski jezika* (predmetno područje: Kultura i mediji)
- struktura kurikuluma u primarnom i sekundarnom obrazovanju
- humanističko i umjetničko područje odgoja i obrazovanja
- filmska edukacija - sustavno i, na dječjoj dobi primјeren način, metodički osmišljeno bavljenje filmom
- gledanje cjelovitih filmskih djela
- literatura

Sadržaj

- *Nastava filmologije i filma na zagrebačkim fakultetima i akademijama* (Nikica Gilić)
- *Rani i predškolski odgoj i obrazovanje* (Marina Gabelica)
- *Razredna nastava* (Dubravka Kalinić Lebinec)
- *Predmetna nastava* (Marina Zlatarić)
- *Srednja škola* (Ana Đordić, Dejan Durić, Jelena Modrić)

Nastava filmologije i filma na zagrebačkim fakultetima i akademijama

- 1963. Odsjek za komparativnu književnost, Filozofski fakultet u Zagrebu – prvi filmski kolegiji Povijest filma i Filmski jezik (Rudolf Sremec)
- 1974. *Pojam i struktura filmskog vremena* (Ante Peterlić) – prva disertacija s filmološkom temom
- 1977./1978. Odsjek za jugoslavistiku / kroatistiku – Osnove filmske kulture i Metodika nastave filma (Stjepko Težak)
- 1967. ADU – studij filmske režije, Teorija filma (Ante Peterlić)

Nastava filmologije i filma na zagrebačkim fakultetima i akademijama

- 1966. Učiteljski fakultet Sveučilišta u Zagrebu – Radio, televizija i film (Stjepko Težak)
- 1969. Učiteljski fakultet Sveučilišta u Zagrebu – Filmska radio-televizijska kultura (Stjepko Težak)
- 2005. Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu – prvi doktorat iz filmologije (znanost o filmu)
- VERN, Akademija likovne umjetnosti, Umjetnička akademija u Splitu, Akademija primijenjenih umjetnosti u Rijeci, Filozofski fakultet u Rijeci, Akademija za umjetnost i kulturu u Osijeku, Filozofski fakultet u Zadru itd.

Rani i predškolski odgoj i obrazovanje

- okvir kurikuluma u kojem se postavljaju ključne domene filmske pismenosti, smjernice za izvođenje ciljeva i izbora sadržaja učenja, pri čemu se integriraju postavljena načela, vrijednosti i ciljevi utemeljeni u Nacionalnom kurikulumu
- ključne dimenzije filmske edukacije u Ranom i predškolskom odgoju i obrazovanju (3K):
 - kulturološka – filmska kultura (kulturološka recepcija, kulturni angažman)
 - kritička – filmski diskurs (filmski jezik, doživljaj filma i refleksija, kritički angažman)
 - kreativna – filmska igra i stvaralaštvo (kreativno izražavanje i stvaranje, eksperimentiranje, testiranje)

Rani i predškolski odgoj i obrazovanje

- pristupi filmu:
 - film kao igra, zabava i istraživanje, kao poticaj na stvaralaštvo, središnja aktivnost, projekt
- kompetencije:
 - kulturna svijest i izražavanje, učiti kako učiti, komunikacija...
- vrijednosti:
 - znanje, humanizam i tolerancija, identitet, odgovornost, autonomija, kreativnost

Razredna nastava

- tri ključne domene (3K): kulturnost, kritičnost i kreativnost
- različiti procesi učenja, prakse, oblici individualne i suradničke participacije
- kulturnost: utjecaj na društveni, kulturni i osobni život (samorefleksija)
- kritičnost: savladavanje filmskog jezika (razumijevanje, korištenje, kritičko mišljenje)
- kreativnost: izražavanje i stvaranje (testiranje i otkrivanje spoznaja, kreativni i stvaralački procesi – estetsko i kritičko mišljenje)

Predmetna nastava

- 3K dimenzije: kulturološka, kritička i kreativna
- ispreplitanje domena, podjednaka zastupljenost u satnici
- odgojno-obrazovni ishodi nadovezuju se od prvog do osmog razreda
- u odnosu na razrednu nastavu, ishodi se proširuju i produbljuju vještine postaju brojnije, kreativnost sadržajnija, a kritičko mišljenje razvijenije

Srednja škola

- ishodi predmeta navedeni sumativno (gimnazije i strukovne škole, smjenski rad, manjak prostora, broj nastavnika, kombiniranje razreda...)
- nastavniku ostaje sloboda u kreiranju nastavnih sadržaja sukladno (pred)znanjima učenika i mogućnostima same škole

Srednja škola

- 3 predmetna područja:
 - povijest filma
 - teorija i analiza
 - kreativna i kulturna djelatnost

Srednja škola

- Filmska pismenost potiče umjetnički, društveni, emocionalni i intelektualni razvoj učenika te proaktivno djeluje na razvoj temeljnih kompetencija. Doprinosi razumijevanju, analiziranju i izražavanju misli, osjećaja, stavova, ideja te vrijednosti vezanih uz učenikovu iskustvenu zbilju. Time potiče razvoj na osobnoj, kulturnoj i društvenoj razini te jača kapacitete pojedinca za kreativno i kritičko mišljenje. Razvoj psihomotoričkih, kognitivnih, socijalnih, emotivnih i osobnih vještina vodi prema razvoju osobnog identiteta te stvaranja znanja o vlastitoj kulturi, kao i o drugim kulturama.

PRIMJERI DOBRE PRAKSE

Djeca susreću umjetnost O filmu u bolnici za djecu

Marija Georgiev

Udruga Djeca susreću umjetnost (DSU) posvećena je razvoju i promociji filmske umjetnosti putem edukacije od 2011. godine. U okviru filmskog programa *Sedmi kontinent*, DSU provodi stručno vođena gledanja filmova za djecu u osnovnim i srednjim školama, vrtićima i bolnicama. Tim od 50 edukatora i filmskih profesionalaca vodi projekcije i radionice te razvija edukativne materijale, sve pod usmjeravanjem Edite Bilaver, stručnjakinje za razvoj publike, i Marije Georgiev, filmske dramaturginje. Pomoći inovativnih načina poučavanja, scenske izvedbe i digitalnih alata, kreira se cijelovito iskustvo vođenog gledanja u kinu. Metoda je kontinuirano razvijana u živom kontaktu s publikom koje je u programu *Sedmi kontinent* diljem Hrvatske dosad sudjelovalo više od 170000. Cjelovitost filmske edukacije osigurana je kontinuiranom podrškom nastavnicima, odgajateljima i roditeljima.

Kako bi pristup filmskoj umjetnosti koja nadahnjuje bio što inkluzivniji, DSU je za djecu u bolnicama osigurao besplatan pristup platformi filmubolnici.org. Ova *online* platforma sadrži više od 100 vrhunskih naslova, a dostupna je 24/7 u 20 hrvatskih bolnica i još u sedam zemalja. Filmsku magiju i radost u bolničke sobe donose i zajedničke projekcije, radionice i gostovanja filmskih stručnjaka još od 2014. godine, uz međunarodna partnerstva i podršku programa Kreativna Europa MEDIA.

DSU aktivno sudjeluje u europskim mrežama, istražuje potrebe svoje publike, prati suvremenu metodiku i razvija nove modele inkluzivne filmske edukacije. Članica je ECFA-e.

Više na: www.sedmikontinent.org | info@sedmikontinent.org

Bacači sjenki

O umirovljenicima i interdisciplinarnosti

Boris Bakal

Bacači sjenki, višestruko nagrađivana umjetnička, edukacijska i producijska platforma, već više od dva desetljeća oblikuju inovativne, inkluzivne i interdisciplinarne pristupe filmskom, medijskom, informacijskom i informatičkom opismenjavanju obuhvaćajući djecu, mlade, odrasle, osobe treće životne dobi, nastavnike, profesionalce, osobe s posebnim potrebama te azilante. Njihov rad temelji se na participativnoj pedagogiji, umjetnosti zajednice i društvenoj odgovornosti stvarajući prostor za kreativno izražavanje, kritičko promišljanje i međugeneracijsku suradnju i solidarnost. *Frooom!* jest temeljni program filmske škole za djecu i mlade koji od 2012. godine pruža edukaciju putem igre, interdisciplinarnog istraživanja te praktična rada. Polaznici uče o filmskoj povijesti, režiji, scenaristici, snimanju i montaži stvarajući godišnje preko 20 filmova koji osvajaju nagrade na domaćim i međunarodnim festivalima. Program se provodi u više hrvatskih gradova i u svim županijama te međunarodno, a polaznici sudjeluju kao članovi žirija, selektori ili gosti i na festivalima poput Filem'On Bruxellesu, Lucasu Frankfurtu te ArsElectronica u Linzu.

<https://www.frooom.eu>

CinEd jest europski program filmskog obrazovanja koji Bacači sjenki usavršavaju i oplemenjuju u Hrvatskoj od 2019. godine. Namijenjen je djeci i mladima od 6 do 18 godina te njihovim edukatorima pružajući besplatan pristup kuriranoj zbirci europskih antologiskih i art-house filmova s pedagoškim materijalima i radnim zbirkama. Program potiče razvoj kritičkog mišljenja, razumijevanje filmskog jezika te svijest o europskoj kulturnoj raznolikosti.

<https://www.cined.eu>

CinEd filmski semestar i *CinEd Akademija* dodatno osnažuju nastavnike i edukatore predavanjima i radionicama koje integriraju film u različite nastavne predmete razvijajući interaktivne i angažirane metode poučavanja. *Samo nebo nam je granica* i *Filmski labirint* programi su usmjereni na osobe starije od 54 godine nudeći prilagođene radionice koje kombiniraju medijsko i informatičko opismenjavanje s kreativnim izražavanjem. Pomoću interaktivnih online sadržaja i praktična rada, sudionici stječu nove vještine i samopouzdanje u korištenju digitalnih i filmskih alata.

<https://www.samonebo.eu>

Između baštine i filma povezuje učenike i nastavnike s lokalnom kulturnom baštinom pomoću filmske umjetnosti potičući forenzičko istraživanje i razumijevanje povijesnih i kulturnih konteksta u antologijskim i novijim filmskim djelima.

<https://bacaci-sjenki.hr/projekti/izmedu-bastine-i-filma/>

Šapat zidova i Urboglifi – Urboteka istražuju urbane prostore i zajednice kroz intermedijalne pristupe uključujući filmske projekcije, filmska predavanja, filmske radionice i tematske filmske šetnje te potičući participaciju i osvještavanje važnosti zajedničkih prostora te njihovih resursa.

<https://bacaci-sjenki.hr/projekti/urboglifi-urboteka/>

Ovim programima Bacači sjenki ne samo da educiraju već i osnažuju sudionike u tome da postanu aktivni stvaratelji i promatrači svijeta oko sebe koristeći film kao alat za povezivanje, razumijevanje i transformaciju društva.

O školskim filmskim družinama

Marina Zlatarić

Kako ugurati četiri slona u fiću (pitanje iz djetinjstva) ili kako u 15 minuta predstaviti filmsku školsku družinu koja je snimila više od 100 filmova i na pragu je 25. godine postojanja kao u kontinuitetu najdugovječnija školska filmska družina u Hrvatskoj? Filmska družina OŠ Bartola Kašića prošla je put rasta od prvoga filma kada sreći nema kraja (imamo film!) do velikih filmskih apetita o kojima u tim, prvim danima nismo ni sanjali. Nekad bih rekla „mislim“ ili „čini mi se“, ali sada ću reći „znam“ da je važno neprekidno raditi na sebi kako bismo učenicima proširili filmske vidike u odabiru tema, stvaranju filmskih priča, promatranju kadrova, mogućnostima snimanja i montaže. Taj nas je put vodio do brojnih priča. Ulazili smo u prostore i vrijeme u koje profesionalna kamera nije ušla, a dječica jesu, jer „dječica snimaju film“, prošli smo muke po snimanju kojima smo tražili način snimanja filmova sve do usijanja jer uvijek želimo da to bude to, a ne samo da bude. Brojne su nagrade koje su filmovi dobili, a samo ove školske godine film *Misli ne pomažu pri hodu* bio je na dva državna (1. i 2. mjesto) i četiri međunarodna festivala (1. mjesto u kategoriji dokumentarnog filma na Međunarodnom festivalu u Španjolskoj). Za upis u našu filmsku družinu roditelji kažu da se čeka u redu, a svako vraćanje među nove mlade filmaše znači ponovni prolaz kroz isto s krajnjom porukom da je film zajednički rad pa time i uspjeh. Zato završavam kritikom našeg filma *Oči šute*.

Boris Poljak, filmski snimatelj: „Istraživački film, odlične kamere i montaže, pokazuje nevjerljivu zrelost promišljanja svojstvenu najboljim ostvarenjima eksperimentalnog filma. Dojmljiv tekst izrečen u jednom intimnom doživljaju nadograđen nenametljivom glazbom i šumovima, još više doprinosi ovoj filmskoj poslastici.“

Hrvatski filmski savez, O obrazovnim filmskim programima

Sanja Zanki Pejić

Hrvatski filmski savez osnovan je 1963. godine kao krovna udruga neprofesijskih filmskih i videourugih koje djeluju u Hrvatskoj (danasm ih je pod okriljem HFS-a ukupno 42). Koordinira i potpomaže rad klubova i udruga, podupire filmsku i videoproizvodnju, prikuplja i obrađuje zbirku filmskih i videodjela te brine za čuvanje i zaštitu najboljih filmskih i videoostvarenja neprofesijske kinematografije, izdaje filmske časopise i knjige o filmu, suorganizira tečajeve i radionice za djecu i mlade (*Filmska naSTAVa*, *Filmski kamp u Fužinama i Filmolimač*) te pridonosi obrazovanju voditelja i članova filmskih udruga (*Mladi mladima*). Već 27 godina organizira Školu medijske kulture „Dr. Ante Peterlić“ kao najznačajniji izvaninstitucionalni program u kontekstu razvoja medijske pismenosti, potiče i pruža stručnu pomoć u realizaciji filmskog odgoja i obrazovanja u osnovnim i srednjim školama, priređuje državne revije neprofesijskog filma u okviru svih dobnih skupina (*Reviju hrvatskog filmskog stvaralaštva djece*, *Filmsku reviju mladeži* i *Four River Film Festival te Reviju hrvatskog filmskog stvaralaštva*) te distribuira i prikazuje kinotečni program u kinu Tuškanac, a tijekom obnove zgrade kina na više lokacija u Gradu Zagrebu pod nazivom *Tuškanac u gostima*. Od 2000. godine Savez djeluje i kao producent profesionalnih filmova, fokusirajući se na kratki eksperimentalni i dokumentarni film, te od tada do danas producijski katalog Saveza broji više od 100 naslova. Od svojih početaka pa do danas Savez pokušava približiti umjetnost i kulturu širokoj publici i nametnuti film te filmsku i medijsku kulturu kao edukativnu alternativu. Mediji te pokretna slika, na različitim komunikacijskim kanalima i platformama, okružuju nas na svakom koraku i iluzorno je očekivati da djecu možemo zatvoriti pod „staklena zvana“ i zaštititi od negativnih poruka, međutim, ono što možemo jest – učiniti medije dragocjenim odgojnim i obrazovnim sredstvima, možemo potaknuti stvaralačke kompetencije djece i usmjeriti ih na timski rad, što rad na filmu svakako jest. Film kao rezultat stvaralaštva djece i mladih idealna je dopuna takvoj vrsti nastave – s jedne strane jer je i, logično, namijenjen osnovnoškolskom i srednjoškolskom uzrastu te, s druge strane, jer ga ta ista djeca i mlađi promišljaju. Film je njihovo izražajno sredstvo koje spaja i tehnički i umjetnički motivirane pojedince.

„Nadamo se da će i nadležne institucije prepoznati važnost ostvarenja ovoga cilja jer vjerujemo da bi izgrađivanje potpunih ličnosti, humanistički orientiranih mislećih pojedinaca, trebalo biti temelj i svrha svakoga kvalitetnog obrazovnog sustava. Naime, svrha nastave filma jest 'pomoći mlađom čovjeku da stjecanjem filmske naobrazbe razvija i na humanizmu zasnovan svjetonazor po kojem će spontano i osvjedočeno postajati slobodna, kritička i samokritička, stvaralačka, s povijesnim napretkom usklađena ličnost, korisna sebi, svojoj zajednici i svijetu u kojem živi.' (Težak, 2002.) Ako je, kao što jedan učenik tvrdi u anketi, 'film umjetnost našega doba', onda je jasno da je poznavanje umjetnosti vlastita doba pravo i obveza sviju nas“ (Đordić, Ana i Modrić, Jelena, *O potrebi uvođenja nastave filmske umjetnosti u srednje škole*, 2012). Više o programima Hrvatskog filmskog saveza možete saznati na www.hfs.hr.

Filmaktiv

O inkluziji filmskih sadržaja u društvu

Maja Ogrizović

Na 1. Konferenciji o filmskoj pismenosti, održanoj 14. travnja 2025. u Kaptol Boutique Cinema u Zagrebu, predstavljen je prikaz rada u području filmske pismenosti s naglaskom na sustavno inkluzivno djelovanje i osiguravanje pristupa ranjivim društvenim skupinama, tradicionalno isključenim iz AV djelatnosti – gluhih i nagluhih te slijepih i slabovidnih osoba, posebice djece i mladih – *Film svima*. *Film svima*, program udruge Filmaktiv, Udruge gluhih i nagluhih PGŽ, Udruge slijepih PGŽ te Kulture svima svugdje, od 2016. sustavno čini dostupnim filmove nastale na hrvatskom jeziku opremajući ih prijevodima na hrvatski znakovni jezik, inkluzivnim titlovima te audiodeskripcijom. Potaknut potrebom inicijatorice Maje Ogrizović za stvaranjem, ali i življenjem u inkluzivnjem, solidarnijem i otvorenijem društvu te stvaranjem prilika za sve isključene iz konzumiranja, ali i stvaranja audiovizualne kulture, ovaj program posljednjih je deset godina inkluzivirao ukupno 73 filma dok će jubilarnim 10. izdanjem *Filma svima* Medijateka brojati ukupno 90 filmova. Neki od zastupljenih i inkluziviranih filmova u Medijateci *Filma svima* jesu: *H-8*, Nikola Tanhofer (1958), inkluzivirano 2021; *Vlak u snijegu*, Mate Relja (1976), inkluzivirano 2020; *Ježeva kuća*, Eva Cvijanović (2018), inkluzivirano 2018; *Surogat*, Dušan Vukotić (1961), inkluzivirano 2023; *Čovjek koji nije mogao šutjeti*, Nebojša Slijepčević (2024), inkluzivirano 2024; *Radije bih bila kamen*, Ana Hušman (2024), inkluzivirano 2024 te *Fiume o morte*, Igor Bezinović (2025), inkluzivirano 2025. Godišnje bude održano 20-ak projekcija na kojima gluhe i nagluhe, slijepi i slabovidne te čujuće i videće osobe zajednički gledaju filmove u kinima i na otvorenom, podjednako u gradovima i manjim mjestima. Deseto izdanje *Filma svima*, festivala filmova prilagođenih gluhim i nagluhim te slijepim i slabovidnim osobama, bit će održano tijekom cijele godine u suradnji s festivalima poput *Animafesta*, *Dana hrvatskog filma*, *Star Film Festa*, *Liburnia Film Festa* i brojnih drugih s vrhuncem u rujnu 2025. kada ćemo inkluzivnim projekcijama proslaviti Međunarodni tjedan gluhih i nagluhih osoba te Međunarodni dan znakovnih jezika. Program se provodi uz finansijsku podršku Hrvatskog audiovizualnog centra, Ministarstva kulture Republike Hrvatske, Grada Rijeke, a udrugu Filmaktiv podržavaju *Zaklada Kultura nova* i *Nacionalna zaklada za razvoj civilnog društva*. *Film svima* dio je Katedre za translatologiju Sveučilišta u Rijeci, gdje je u pripremi i kolegij Inkluzivne kulturne prakse, a redovitose održavaju i aktivnosti u suradnji s vrtićima, osnovnim srednjim školama te fakultetima. Osim *Filma svima*, programje potaknuo razvoj projekata *Film svima svugdje*, *Knjiga svima*, *Kultura svima*, *UGIN Filmski vrt* te *Kazalište svima*, čime je pristup kulturi znatno otvoreniji. Programi su ukupno okupili gotovo 15000 sudionika, među kojima su mnogi, bez obzira na dob, prvi put bili u kinu, kazalištu ili muzeju. Inkluzivni programi imaju za cilj integraciju marginaliziranih skupina, senzibilizaciju zajednice te stvaranja solidarnijeg i inkluzivnijeg društva – zajedno. Pritom percipirajući inkluziju ka o skup solidarnih načela koji, uz osobe s invaliditetom, uključuju i rodnu, dobru, rasnu i klasnu inkluziju prepoznajući inkluzivni potencijal filma.

PANEL-RASPRAVA

Vjera Matković

NAČELNICA SEKTORA ZA AUDIOVIZUALNE DJELATNOSTI I POTICANJE
PODUZETNIŠTVA U KULTURNIM I KREATIVNIM INDUSTRIJAMA

Djeca danas funkcionišu na potpuno drugačiji način od nas. Ako ne potičemo djecu putem filmske pismenosti da gledaju filmove i razvijaju svijest o tome što gledaju, ona ne razvijaju kritičko mišljenje. Uz filmsko opismenjavanje možemo im pomoći da stvaraju analitički pristup, da se osvješteno približe sadržaju, analiziraju ga i razvijaju kreativnost. To je ključno. Mislim da je isto tako bitno imati kvalitetne edukativne materijale jer mnogi nastavnici nemaju potrebna predznanja kako bi kvalitetno podučavali film. Potrebni su im alati i materijali koji će im pomoći u tome. Na kraju, djeca i mladi danas kreiraju ogromnu količinu sadržaja, a ako im omogućimo da kvalitetno analiziraju ono što gledaju, razvijat ćemo odgovorne pojedince koji također stvaraju vlastite kreacije i vrednuju kvalitetu sadržaja. To su izuzetno važni koraci za njihovu budućnost.

JASMINKA BIJELIĆ LJUBIĆ, prof.

FILMSKA PEDAGOGINJA
VODITELJICA ŠKOLE ANIMIRANOG FILMA „ČAKOVEC“

Škola animiranog filma djeluje u području filmske pismenosti, odnosno opismenjavanja, još od 1975. godine. Počela je djelovati prvenstveno zahvaljujući Hrvatskom kinosaveznu koji je omogućio klubovima poput ŠAF-a ne samo da raspolažu svojim realiziranim filmovima nego i da educiraju druge. Već od 1983. godine Kinosavez i ŠAF organiziraju prve radionice za nastavnike u području opismenjavanja na radionicama animiranog filma.

Naravno da su se stvari do danas promijenile. Film kao film djeca drukčije doživljavaju. Znamo i sami da je vrlo loša selekcija sadržaja za djecu. Roditelji gotovo uopće ne sudjeluju u procjeni sadržaja koje bi djeca trebala vidjeti, možda zato što ni oni sami ne znaju što treba učiniti.

Mi se borimo iz godine u godinu s novim generacijama koje dolaze s novim željama, motivacijama i onime kako oni doživljavaju medijsku pismenost.

U svom sam radu, a radim već gotovo 30 godina, primjetila da su djeca jako zasićena audiovizualnim sadržajima, pogotovo neselektivnim, što utječe i na njihovu pažnju. Netko bi to ipak trebao selektirati, odabrati što je najbolje za njih tako da im djetinjstvo bude onakvo kakvo bi trebalo biti – da uživaju u njemu, a ne da se opterećuju.

dr. sc. NIKICA GILIĆ

FILMOLOG
REDOVITI PROFESOR NA FILOZOFSKOM FAKULTETU SVEUČILIŠTA U ZAGREBU

Mislim da je danas, što se Hrvatske tiče, došlo do velika procvata filmske proizvodnje, kao i vrednovanja i proučavanja filmske umjetnosti, tako da ima napretka na raznim poljima.

Film ne samo da nije izgubio, nego je dobio nove umjetničke mogućnosti koje prije nije imao.

Što se tiče pisanja o filmu, piše se na sve moguće načine - od korisnika koji slobodno komentiraju na društvenim mrežama do stručnih časopisa i znanstvenih publikacija, tako da imamo jako širok dijapazon pisanja o filmu, možda širi nego ikada prije.

Meni se čini da je razina filmske pismenosti kod studenata u porastu, ali to nije ni blizu onoga što je potrebno i što je nužno i što bi bilo moguće kada bi obrazovni sustav prigrlio filmsku umjetnost.

Bez toga nema razumijevanja suvremene digitalne kulture, a mi smo, nažalost, još uvijek po obrazovnim modelima negdje na kraju 19. stoljeća.

Mladi žele filmsku edukaciju, što je vidljivo i po prikazanim anketama. To je nešto što treba nama kao starima koji tu živimo, ali treba i njima da se lakše snađu u ovoj šumi informacija i slika.

dr. sc. ANA ĐORDIĆ

PROFESORICA U XIII. GIMNAZIJI U ZAGREBU
PREDSJEDNICA HRVATSKOG FILMSKOG SAVEZA

U odnosu na Europu, a u kontekstu filmske pismenosti, Hrvatska je prilično napredna i u nešto boljoj poziciji od ostalih zemalja. Nekoliko je razloga tome: imamo dugu tradiciju kinoklubova, sada i filmsku pismenost pri HAVC-u, a ključno je i to što Hrvatski filmski savez odavno provodi brojne edukativne programe filmskog opismenjavanja. Postoji cijela metodika filmske edukacije, koju je za osnovnu školu utemeljio Stjepko Težak, i time udario temelje metodici za srednju školu. U srednjoj školi filmska edukacija može se provoditi na dva načina: u okviru fakultativnog predmeta, koji se bazira na analizi i interpretaciji filma, te u okviru izvannastavnih aktivnosti, koje su usmjerenе na filmsko stvaralaštvo, s time da je stvaralaštvo ipak više rezervirano za osnovne škole jer one imaju mogućnosti održavanja izvannastavnih aktivnosti u većoj mjeri nego srednje škole.

Filmska edukacija itekako utječe na upis filmskih studija i na filmska zanimanja.

Mladima nedostaje sustavna filmska edukacija. U novim kurikulima, u predmetnom području Kultura i mediji, filma gotovo uopće i nema.

KATJA MUŠČET

MATURANTICA XVI. GIMNAZIJE U ZAGREBU

Filmska umjetnost nešto je što je meni izvor ekspresije, nešto u čemu se ja mogu kompletno izraziti. To je spoj mojih dviju strasti - glazbe i fotografije. Filmska umjetnost nešto je što sam u sebi osjetila od svog djetinjstva, ali tada nisam znala da to mogu na taj način izraziti.

Filmska umjetnost za mene znači izražavanje sebe i davanje svijetu do znanja nečega što želim izbaciti iz sebe.

Kada razmišljam o filmskoj pismenosti, kada proučavam film i kadrove i obraćam pažnju na te detalje, to uđe u naviku pri gledanju filmova, ali i u svakodnevnom životu, kada obraćam pažnju na svoju okolinu, na odnose s ljudima, na male znakove promjene ili utjecaja na neki događaj koji bi mogao značiti više nego što se na prvi pogled čini.

**VIDIMO SE NA 2. KONFERENCIJI O
FILMSKOJ PISMENOSTI!**

WWW.FILMSKAPISMENOST.HR

Hrvatski
audiovizualni
centar
Croatian Audiovisual Centre